

وقت جي پابندی

پرنسیپال لعلسنجھه هزاریسنگھه آجواڻي جو جنم (1899-1976) سند جي خئرپور میراث شهر ۾ اجواڻي محلی ۾ ٿيو. هي شروع کان ئي هوشیار ودیار ٿي رهيو. هن ممبئي یونیورستي ۽ مان ایم. اي انگريزي ۾ پاس ڪئي. هي پهريون سندجي هو جنهنكى بي. اي ۾ انگريزي وشيه ۾ ممبئي یونیورستي ۽ پهريون نمبر اچٹ ڪري یونیورستي پاران ايلس اسڪالرship عطا ٿي. هي صاحب نيشنل ڪاليج ممبئي جو پرنسیپال ۽ ساهتيه اڪادمي ۽ جو ڪيترا سال ڪنوينر ٿي رهيو. هي انگريزي ۽ سندجي ۽ جو عالم هو. سندس انگريزي ڪتاب **آمار ڦل** انڊيا پندت جواهرلعل نھرو ڏاڍي چاهه سان پڙهندو هو.

هن سبق ۾ ليڪ وقت جي اهميت ٻڌائيندي چيو آهي تم اسان کي وقت جو پورو پورو قدر ڪرڻ گهرجي.

ٻڌو، پڙهو، سمجھو ۽ عمل ۾ آڻيو.

پشچم جي ديسن کان آسين گھڻو ڪجهه سکيا آهيون. اُتي جي ماڻهن کي ڏسي، آسان پنهنجي کاڌي پيتي، چال چلت، گهر جي سنجت ۽ روزمره جي وهنوار ۾ ڪافي ڦير گهير آندي آهي. مثال طور نيرڻ وقت آسان کي به اخبار پڙھڻ جي عادت پئجي ويئي آهي. بي ڳالهه جا آسان پشچم وارن کي جهتي آهي، سا آهي دائرى رکڻ جي رسم. نئون سال شروع ٿيندو ته نئين دائرى هت ڪرڻ جي اُڪنچ ٿيندي. دائرى رکڻ جو مطلب آهي مقرر ڪيل وقت تي ضروري هند پهچڻ، ماڻهن سان گڏجي ۽ ڪم ڪار ڪرڻ - سڀكا ڳالهه پوري وقت تي ڪرڻ هڪ سنو گُن آهي، جو هر ڪنهن کي هئنچ جڳائي.

پر انھي ء گُن جي آسان مان گھٹا ٿا پرواھه کن؟ ڪنهن ميڙ جو مقرر وقت هوندو چھ بجا، تم آسین اُتي پھچنداسين پيا سادي چھين بجي. اهو ويچار ڪين ڪنداسون ته آسان جي دير سان وڃڻ ڪري ميڙ ڪونائيندڙن کي ضرور تکليف ٿيندي يا آسان کان اڳه ۾ آيلن کي آهنچ ٿيندو. انھي ء غفلت جي اثر کي روڪن لاءِ شادين، مڪفلن ئ بین شغلن جي نيند-پtern ۾ جاڻايو ويندو آهي ته هن وقت کان هن وقت تائين آچي سگھو ٿا. اهڙي ء حالت ۾ جاڻايل وقتن مان ڪنهن به هڪ جي پابندی ڪرڻي پوي ٿي.

ڪن ماڻهن کي وقت جي پابندی ضرور ڪرڻي پوي ٿي. ائين نه ڪرڻ سان نه رڳو ڏٺو وائنو ٿو تو پوندو، پر عزت ۾ خلل پوڻ جو إمكان آهي. ڪن مشغولين ۾ وقت جي پابندی رکن بلڪل ئي ضروري آهي، نه ته چيهو هڪ طرف رسندو ۽ ڪلڪ هاب پئي پاسي ٿبو. ريل گاڏي يا هوائي جهاز ۾ مسافري ء لاءِ جيڪڏهن وقت سر نه پھچبو ته چا گاڏي بيهاري ڇڏيندا، يا هوائي جهاز اڏامنڪ کان روڪيو ويندو؟ جڏهن پليتفارم تي پھچن سان گاڏي ء کي ويندو ڏسبو آهي ته ڪيئن نه منهن جورنگ بدلاجڻ لڳندو آهي. وڏن ڏندن ئ ڪارخانن وارا انھي ء ڪري مقرر جاءِ تي مقرر وقت کان به منت سوبل ئي پھچندادا آهن ئ دير سان اصل نه. وقت جي پابندی فقط اهي ئي ڪين ٿا ڪن، جن جي متى تي ڪا جوابداري ڪانهي يا پنهنجي جوابداري سمجھن ڪان عار ٿا ڪن.

سچ پچ ته ڪنهن به ماڻھوءَ کي جي پنهنجي مان جي پرواھه آهي ته هن کي پئي جي شان جو پڻ اوترو ئي اونو هئنگ كپي. جنهن ڪري کيس پاڻ ۾ وقت جي پابنديءَ جي هيٺ وجھن گهرجي. اهڙي هيٺ وجڙندڙ آهي. وڏن کي ڏسي، ننڍا پڻ وقت جي پابندی جهت جهت چهٽيندا، جا سندن لاءِ وڌي هوندي خوب ڪارگر ثابت ٿيندي.

ڪڏهن ڪڏهن ائين پڻ ٿيندو آهي ته بيماري ء سبب يا پئي ڪنهن اوچتي ڪارڻ ڪري وقت جي پابندی رکن مشڪل ٿي پوندي آهي. اهڙي ء حالت ۾ چا ڪرڻ گهرجي؟ اهڙي وقت ٿيليفون رستي يا خاص قاصد هٿ اڳلي کي بروقت چتا ڏيٺ گهرجي. اهڙي ء إطلاح ڏيٺ ڪري پئي جي عزت رهجي ايندي، انهيءَ ڪارڻ اوھانجو هن وٽ مان متى ٿيندو.

وقت جي پابندی إنسان جي فضيلت جي اهم نشاني آهي ئي منش کي شرف عطا ڪرائي ٿي.

نوان لفظ

سنجهت = سجاوت، ناهه نوهه	عارض = انڪار ڪرڻ، پاسو ڪرڻ.
هيٺ وجھن = عادت وجھن.	اهنج = تکليف.
غفلت = بيپروا هي.	قادص = نياپو پھچائيندڙ.
ڇنڌاءِ ڏيٺ = خبردار ڪرڻ.	پابندی = ضابطاو، روڪ.
ٿوٽو پوڻ = نقصان پوڻ.	شرف عطا ڪرڻ = عزت ڏيٺ.
چيهو رسٽ = نقصان پھچن.	

آپیاس

سوال ۱. هینین سوالن جا جواب لکو.

- ۱) دائری چو رکٹ گھرجي؟
- ۲) پوري وقت تي نه پھاچٹ کري چا ٿو ٿئي؟
- ۳) وقت سر نه پھاچي سگھاجي ته چا ڪجي؟

سوال ۲. هینین سوالن جا جواب ٿوري ۾ لکو.

- ۱) پوري وقت تي پھاچٹ ۽ ڪم ڪرڻ جي هير مان ڪھڙا فائدا آهن؟
- ۲) اسکول ۾ دير سان آچٹ کري ڪھڙا نقصان ٿي سگھن ٿا؟

سوال ۳. (الف) هینین جا حال ڀريو.

- ۱) سڀڪا ڳالهه پوري وقت تي ڪرڻ هڪ سنو آهي.
- ۲) ڪن ماڻهن کي وقت جي ضرور ڪرڻي پوي ٿي.
- ۳) جي ديسن کان آسين گھظو ڪجهه سکيا آهيون.
- ۴) وقت جي پابندی انسان جي جي اهم نشاني آهي.

(ب) ساڳي معني وارن لفظن جا جوڙا ملابو.

مکيه	(i)	اَهنج	(1)
تكليف	(ii)	پابندی	(2)
ضابطو	(iii)	غفلت	(3)
بيپرواھي	(iv)	اهم	(4)

(ث) هینين لفظن جا ضد لکو.

شروع، دير، ڄاڻو، عزت، ڪلڪ

(د) هینين لفظن جون صفتون ٺاهيو.

وقت، مشڪلات، جوابداري، هوا، بيماري

(س) ويڪرڻ موجب ڳالهائڻ جا لفظ سڃاڻو.

آسين، جيڪو، لاء، سنو، يا، ماڻهو

(د) هینين اصطلاحن جي معني لکي جُملي ۾ ڪم آڻيو.

- (i) چيھو رستن
- (ii) چتا ڏيڻ
- (iii) هير وجھڻ
- (iv) آڙ ڪرڻ

پورڪ آپیاس

(ا) ٿڪر تي عملی ڪاريء

سچ پچ ته ڪنهن به ماڻهو منش کي شرف عطا ڪرائي ٿي.

(الف) صحيح يا غلط لکو.

- ۱) فضيلت ئي منش کي اوچ تي رسائي ٿي. ()
- ۲) وقت جي پابنديء سان نقصان ٿيندو آهي. ()

(ب) ٿکر مان هيٺين لفظن سان لاڳاپو رکندڙ لفظ ڳولهي لکو.

- ## أ) عادت

- ۲) مکتب

- ۲۳) ذکریا

- ۱۴) نیا پو پھیائیندڙ

(ب) وقت جي پابندی انسان جي فضيلت جي آهم نشاني آهي ئ فضيلت ئي منش كي شرف عطا ڪرائي
ئي.

متبین ستن تی آڈار رکندڙ سوالن جا جواب لکو.

- ۱) کھڙو لفظ به دفعا کم آندل آهي؟

- ۲) سانچی معنیل وارن لفظن جو هڪ جوڙو لکو.

- ۳) بے اس چوندیو۔

- ۱۴) حرف جملو گولھیو۔

(۲) توھین پڏل يا آزمودو ڪيل آهڙو ڪو واقعو يا گھتنا بيان ڪريو جڏهن ڪتي وقت تي نه پهچي سگھيا ته

(۳) ماستر شاگردن کي وقت جي پابندی بابت گفتگو ڪرائي، وقت جي پابنديءَ جي اهميت ٻڌائڻ لاءِ چوندو.

(۱۴) جیکڏهن سچ نه اُیري ته ان وشيم تي پنهنجا ويچار لکي اچڻ لاءِ چوندو.

پاٹ ڪریان - پاٹ سکان

ث	ڙ	ڦ	ڳ	ر	اَلْف	ڻ
ت	ڦ	ڻ			ن	ڦ
د	س	ٿ			ڦ	ي
ج	وُ	و	ي	ٻ	ب	ل

وچون اکر 'ھ' کم آٹی ہیں اکرن جی مدد سان لفظ تیار گریو۔

ا) ھک جانور

۲) شاباسی لاء لفظ :

۳) زمین کیڑھ جو سادن :

لِكْنَدِي آهِي.

ڪرڻ سان سڀ ڪم سوٽا ٿين ٿا۔ (٥)

جي مند ۾ ڪوئل منا گيت ڳائي ٿي۔ (٦)

ڪلاڪ لڳندا آهن.

سمجھن گهرجي.

پل قيمتي آهي.

کيس ذيءَ سمان سماجندو آهي.

پرأي پچر

مات ۾ پڙهو ۽ سمجھو.

پرأي پچار ماظهن ۾ ڏادي عام آهي. اڳلي ۾ ڪي لڪل عيب ۽ سُقُم هوندا، تم ماظهن کي هروپرو به انهن کي کولٻڻ ڏادي خوش ۽ مزو ايندو آهي. اوڏي مهل جي ڳالهه ياد ڪن تم جيئن ڀانعين تم بيا مون سان هلن، تيئن تون پڻ انهن سان هل، تم هوند زبان کي قاعدي ۾ رکن، ۽ ٻئي جي لاهڻي ۽ لاهڻ ۽ لوڪن آڳيان کيس ڏئي ڪرڻ کان باز آچن، ڪير عiben کان آجو آهي؟ ڀلا ۾ هو ڪار ڇو ڪنهن مهل رڳو پنهنجي دل تي هٿ رکي ڏسي، تم ساڳيءَ ريت ڪو منهنجا عيب بين آڳيان پدراء ڪري تم ڪيترى نه چڙ آچيم، تڏهن خود کيس ڪھڙو حق آهي جو بين جا پئت ويچاري؟ ياد رکڻ کپي تم جي بین جي عييجوئي ڪبي، تم ڪو آھڙو وقت ايندو جو آسان جا سمورا عيب گللي ظاهر ٿيندا، ۽ جيڪا عقوبت آسان سان ٿيندي، سا ڏئي شل نه ڪنهن کي ڏئي نه ڏيكاري. چوندا آهن تم جيڪڏهن ڪير ڪنهن لاءِ هڪ آڳر ڪلئي ٿو تم سندس ٿي آڳريون اُن ڏانهن إشارو ڪن ٿيون. إنكري آسانکي سوچي سمجھي ڳالهائڻ گهرجي. جيڪڏهن ڳالهائڻ جائز ۽ ضروري هاجي تم آھڙيون ڳالهيون ڪجن، جن مان بين کي فائدو رسی. جيڪڏهن ڪو ڪنهن جي گلا ڪري رهيو آهي، تم تون ڪو بهانو ڪري اُتان اُٿي وڃي يا اُتي ڳالهه قيرائي، ڪجهه سنو ڳالهائي. اُتي إها ڳالهه ياد ڏيار، تم جيڪڏهن آسان کان ڪا خطانه ٿي آهي تم آسان جي خوش نصيري فقط اپاڻهار جي پلائي ۽ ڪري ئي ٿي آهي، ۽ ساڳئي وقت گلاخور کي نرمائي ۽ سان سمجھاء جيئن اڳتي زبان تي آھڙو گفتونه آٿي، ۽ گلا ٿيل جو ڪو چڱو گڻ توکي سُجھندو هاجي تم ۾ هو ورنن ڪر. إهي حرف ڪو دل سان هنڊائي، تم إها گلاخوري ۽ سندی برائي توڙي اِن مان جيڪي اَيِك گناهه ٿا ٿئن، سڀ هوند جهت گم ٿي وڃن.

• آڌياپڪ شاگردن کي ڏيان سان پڙهڻ لاءِ چوندو. اِن تي گفتگو ڪراييندو.

• پرأي پچر ۾ آجايو وقت نه وڃائڻ گهرجي، اِن جي اهميت سمجھائيندو.

